

Міністерство освіти і науки України
Національна академія педагогічних наук України
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих
імені Івана Зязюна НАПН України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди

**ОСВІТА ДОРΟΣЛИХ:
СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ,
УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

До 220-річчя з дня заснування університету

*Збірник матеріалів
III Міжнародної науково-практичної конференції
(13-14 червня 2024 р.)*

Харків – 2024

Зміст

Передмова..... 7 **СЕКЦІЯ 1. Теоретико-методологічні засади освіти дорослих в умовах трансформаційних змін**

<i>Башкір О.І.</i> Соціальне партнерство як компетентність в освіті дорослих.....	8
<i>Білик В.М., Друганова О.М.</i> Роль навчальної дисципліни «андрагогіка» у професійній підготовці майбутніх викладачів до роботи з дорослими учнями.....	11
<i>Ковальов А.В.</i> Використання зарубіжного досвіду освіти дорослих на прикладі системи вищої освіти Італії.....	16
<i>Комісова Т.Є.</i> Методи регуляції функціональних станів учнів.....	18
<i>Надтока Я.Ю.</i> Стан та перспективи соціального розвитку України.....	21
<i>У Юе, Якімова М.Е.</i> Персоналізація навчання: підходи до визначення суті поняття.....	24
<i>Ялліна В.Л., Дрозд М.П.</i> Персоналізація як підхід до навчання: витоки та сучасність.....	28

СЕКЦІЯ 2. Освіта впродовж життя як сучасна педагогічна парадигма

<i>Беценко Т.П.</i> Значення освіти для самоствердження особистості.....	32
<i>Зелений І.І.</i> Шляхи реалізації принципу «освіта продовж усієї військової кар'єри».....	35
<i>Матковський О.М.</i> Деякі зауваги до організації самостійної творчої роботи хореографів в умовах воєнного стану (з досвіду роботи).....	38
<i>Махова Я.А.</i> Становлення і розвиток неформальної освіти: основні тенденції та перспективи.....	41
<i>Павельчук М.О.</i> Застосування технологій штучного інтелекту задля провадження навчання впродовж життя (на прикладі КНР)..	45
<i>Подворний В.Т., Митцева О.С.</i> Освіта впродовж життя як необхідна умова підготовки майбутніх іт-фахівців.....	49
<i>Собченко Т.М., Федоренко В.В.</i> Використання мемів в освітньому процесі як освітній тренд.....	53

СЕКЦІЯ 3. Освіта дорослих в історії вітчизняної та зарубіжної педагогічної думки

<i>Васильєва С.О., Агаркова Н.О., У Ді</i> Вплив реформування середньої освіти у КНР на імідж вчителя.....	59
--	----

СЕКЦІЯ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ЗМІН

УДК: 374.7:316.47

Башкір О.І.

e-mail: olga.bashkir@hnpu.edu.ua

СОЦІАЛЬНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК КОМПЕТЕНТНІСТЬ В ОСВІТІ ДОРΟΣЛИХ

Анотація. У публікації автором визначено місце соціального партнерства як професійної компетентності в освіті дорослих, проаналізовано її значення в професійній сфері дорослих, окреслено складники, які свідчать, що компетентність соціального партнерства передбачає наявність гнучких навичок, або соціальних навичок, які забезпечують успіх спільної взаємодії різних структурних підрозділів, установ та людей задля прогресивного результату.

Ключові слова: партнерство, взаємодія, освіта, педагогіка, дорослі.

Abstract. In the publication, the author defines the place of social partnership as a professional competence in adult education, analyzes its importance in the professional sphere of adults, outlines the components that indicate that the competence of social partnership involves the presence of flexible skills, or social skills that ensure the success of joint interaction of various structural units, institutions and people for a progressive result.

Keywords: partnership, interaction, education, pedagogy, adults.

Термін «соціальне партнерство» з'явився в кінці XIX сторіччя в промислово розвинених країнах Заходу в умовах зародження виробничої демократії. Після Другої світової війни законодавство про працю в означених країнах почало все більше закріплювати поступку роботодавців найнятим працівникам, дозволяючи останнім брати участь у виробництві. У різних країнах утворені спільні робочі ради з виробництва, діяльність яких була врегульована законодавством. Так, відповідно до закону Федеративної Республіки Німеччини «Про виробничі ради» (1949), ці ради склалися з представників і роботодавців, а також діяли на паритетних засадах. З часом вони почали називатися органами соціального партнерства. Створення Міжнародної

організації праці в 1919 році було результатом спроби подолати розривів між працею та капіталом.

Вітчизняні дослідники, такі як О.В. Акуліна, Л.С. Негель, І.Н. Пащенко, С.Л. Процюк, Л.А. Юзик, О.Ю. Ситник, К.О. Гутуряк, О.М. Василенко, Л.В. Балабанова та Г.А. Смоквіна, зробили значний внесок у вивчення проблем соціального партнерства в Україні. Р. Дарендорф, Е. Бернштейн, С. Веддок, Дж. Александер, Р. Нанко розглянули це питання на міжнародному рівні.

Варто наголосити на комунікативному вимірі соціального партнерства, яке включає в себе постійний діалог між сторонами відносин у сфері праці, переговорів та процесів узгодження інтересів. Таким чином, логічно стверджувати, що соціальне партнерство є особливим видом комунікативних відносин у сфері соціально-трудової сфери, що включає використання різноманітних форм і методів узгодження інтересів найманих працівників, роботодавців та їхніх представницьких органів із залученням досягнення спільних домовленостей у договорі, досягнення консенсусу, розроблення та алгоритмізація спільних заходів, пов'язаних з іншими напрямками соціально-економічного розвитку. А це у свою чергу передбачає перегляду сфери освіти дорослих, яка має готувати, перекваліфіковувати людей на пріоритетні трендові професії та взаємодії.

Соціальне партнерство, на переконання І. Бичук, передбачає собою «одну з форм взаємодії інститутів держави й громадянського суспільства, а саме: владних структур, профспілок та об'єднань роботодавців, підприємців; соціальне партнерство – це система відносин його основних суб'єктів й інститутів із приводу становища, умов, змісту та форм діяльності різних соціально-професійних груп, спільнот, верств» [1].

Термін «соціальне партнерство» походить із сфери трудових відносин і активно розвивається зокрема і у сфері освіти та досліджується в педагогічних наукових розвідках. З'явившись у великих містах, соціальне партнерство стало новою «парадигмою» відкритого суспільства. На початку 50-х років ХХ сторіччя соціальне партнерство стало новим явищем у громадському житті. Партнери в сфері праці отримали право законодавчо захищати інтереси трудящих. У сфері професійної освіти сучасної України соціальне партнерство отримало найбільший розвиток [2, с.9]. Соціальне партнерство – це система взаємодій між працівниками (представниками працівників), роботодавцями (представниками роботодавців), органами державної влади та місцевого самоврядування. Його мета полягає в тому, щоб

забезпечити узгодження інтересів працівників і роботодавців щодо регулювання трудових та інших безпосередньо пов'язаних відносин.

Високу якість модернізації освіти можна досягти лише шляхом постійної взаємодії системи освіти з зацікавленими соціальними партнерами. Сучасні освітні тенденції показують, що з'являється процес взаємодії між освітою та ринком праці. Більшість керівників розуміють, що зростання управлінської компетентності керівників, підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації педагогічних кадрів, упровадження нових освітніх технологій і покращення матеріальної бази є основою успіху будь-якого закладу освіти. Тому цей процес буде швидко розвиватися й удосконалюватися.

Метою соціального партнерства освіти дорослих є задоволення потреб студентів в інтелектуальному, культурному та моральному розвитку, отримання освіти та кваліфікації в обраній сфері професійної діяльності, а також надання їм можливості реалізувати свої життєві наміри. З цієї причини аксіологічна, або ціннісна, важливість соціального партнерства в освіті дорослих є беззаперечною.

У широкому сенсі значення поняття соціальне партнерство означає діяльність різних соціальних груп разом, що призводить до позитивних результатів, які поділяють усі учасники. Це означає, що зазначена діяльність може відбуватися як постійно, так і в рамках окремих, спеціально організованих соціальних партнерських заходів.

Соціальне партнерство в освіті дорослих є важливим складником для забезпечення ефективного навчання та розвитку дорослого населення. Це партнерство передбачає взаємодію різних суб'єктів суспільства, таких як держава, бізнес, громадські організації, заклади освіти та наукові установи, для досягнення спільних цілей у сфері освіти дорослих. Основні аспекти соціального партнерства в цій сфері включають співпрацю між урядом і бізнесом, з громадськими організаціями, територіальними громадами, з освітніми установами, залучення міжнародних організацій, володіння інноваційними технологіями в певній сфері діяльності. Це висуває особливі вимоги до процесу освіти дорослих, а також змісту їхньої підготовки та володіння відповідними компетентностями, серед яких компетентність соціального партнерства є важливою та прогресивною.

Соціальне партнерство в освіті дорослих є ключовим для створення інклюзивного суспільства, яке підтримує безперервний професійний і особистісний розвиток дорослого населення.

Осередком компетентності соціального партнерства є партнерська взаємодія як об'єднання зусиль різних суб'єктів заради спільних цілей. Цей тип взаємодії передбачає рівноправне спілкування суб'єктів дій, які пристосовуються один до одного з метою (спільного) пошуку шляхів вирішення проблем або створення нових можливостей. Основою партнерської взаємодії є спільне розуміння ситуації та ступінь узгодженості або солідарності між членами партнерської команди [3, с.81].

Список бібліографічних посилань

1. Бичук І. Теоретичні основи соціального партнерства (із досвіду викладання навчальної дисципліни «Соціальне партнерство в соціальній роботі»). *Соціологічні студії*. 2015. № 2. С. 72-77. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/socst_2015_2_15
2. Молчанова А.О. Соціальне партнерство в діяльності ПТНЗ: Конспект лекції з курсу підвищення кваліфікації для керівників професійно-технічних навчальних закладів за очно-дистанційною формою навчання. Київ: ЦППО АПН України, 2007. 44 с.
3. Сидорук І. Соціальне партнерство у формуванні компетентності майбутніх соціальних працівників. *Нова педагогічна думка*. 2020. №2 (102). С. 80-83. DOI: 10.37026/2520-6427-2020-102-2-80-83

УДК 378.1

Білик В.М.

e-mail: bilykvita@ukr.net

Друганова О. М.

e-mail: druganova_lena@ukr.net

РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «АНДРАГОГІКА» У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ДО РОБОТИ З ДОРΟΣЛИМИ УЧНЯМИ

Анотація. У статті висвітлено досвід викладання дисципліни вибіркового циклу «Андрогогіка» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти, яка спрямована на забезпечення формування готовності майбутнього викладача до роботи з дорослими учнями. Розкрито основні завдання, зміст, форми роботи, що використовуються у процесі викладання дисципліни. Доведено, що